

ตำราทางยกทัพ

สำรวจคราวเตรียมรบพม่า ในรัชกาลที่ ๒

กรมศิลปากร

พิมพ์เผยแพร่ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เมืองกาญจนบุรี (ใหม่) ตั้งอยู่ฝั่งซ้ายของบริเวณที่แม่น้ำแควใหญ่
และแม่น้ำแควน้อยไหลมาบรรจบกันเป็นแม่น้ำแม่กลอง
เรียกว่า “ปากแพรก” ซึ่งเป็นที่ดอน มองเห็นแม่น้ำจากมุมสูงออกไปได้ไกล
เหมาะกับการตั้งค่าย เป็นฐานที่มั่นป้องกันข้าศึกยกทัพสู่พระนคร
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างป้อมและกำแพงเมือง
ดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

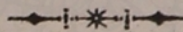
ที่มาภาพ : สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

๗

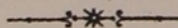
ตำราทางยกทัพ

ตำราคราวเตรียมรบพม่า ในรัชกาลที่ ๒

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงอดิศรอุดมเดช

โปรดให้พิมพ์เมื่อ ประกา พ. ศ. ๒๔๖๔

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ ไสภณพิพรรฒนากร

อนันทนาการจากกรมศิลปากร
กระทรวงวัฒนธรรม

ตำราทางยกทัพ

สำรวจคราวเตรียมรบพม่า ในรัชกาลที่ ๒

พิมพ์ครั้งแรก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงอดิศรอุดมเดช โปรดให้พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔
พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรมศิลปากรพิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม
ลิขสิทธิ์ของกรมศิลปากร

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

ตำราทางยกทัพ สำรวจคราวเตรียมรบพม่า ในรัชกาลที่ ๒. -- พิมพ์ครั้งที่ ๒. -- กรุงเทพฯ :
กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม, 2564.
60 หน้า.

1. การรบ. 2. ไทย -- ประวัติศาสตร์ -- กรุงรัตนโกสินทร์ -- สงครามกับพม่า.
3. ไทย -- ประวัติศาสตร์ -- กรุงรัตนโกสินทร์ -- รัชกาลที่ ๒, 2352-2367.
- I. ชื่อเรื่อง.

355.4

ISBN 978-616-283-587-2

ที่ปรึกษา

นายประทีป เพ็งตะโก

อธิบดีกรมศิลปากร

นายอรุณศักดิ์ กิ่งมณี

รองอธิบดีกรมศิลปากร

นายพนมบุตร จันทรโชติ

รองอธิบดีกรมศิลปากร

นายจารึก วิไลแก้ว

รองอธิบดีกรมศิลปากร

นางรักชนก โคจรานนท์

ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

นางสาวศุกลรัตน์ อาราคักดิ์

ผู้อำนวยการสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์

นางสาวพยุ่ง วงษ์น้อย

นักโบราณคดีเชี่ยวชาญ

บรรณาธิการ

นายบัณฑิต ลิวชัยชาญ

นักอักษรศาสตร์ชำนาญการพิเศษ

ผู้อำนวยการกลุ่มประวัติศาสตร์

บรรณาธิการผู้ช่วย

นางสาวเปรมมา สัตยาธุฒพิพงศ์

นักอักษรศาสตร์ชำนาญการพิเศษ

กองบรรณาธิการ

นางสาวระชา ภูซงค์

นักอักษรศาสตร์ชำนาญการ

นายเอกลักษณ์ ลอยศักดิ์

นักอักษรศาสตร์ปฏิบัติการ

พิมพ์ที่

บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

๓๗๖ ถนนชัยพฤกษ์ แขวงคลองจั่น เขตคลองจั่น กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๔๒๒ ๙๐๐๐ โทรสาร ๐ ๒๔๓๓ ๒๗๔๒

E-mail: aprint@amarin.co.th Homepage: <http://www.amarin.com>

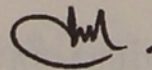

คำนำ

เอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์เรื่อง “ตำราทางยกทัพ
สำรวจคราวเตรียมรบพม่า ในรัชกาลที่ ๒” เป็นเอกสารทรงคุณค่า นับแต่
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงอดิศรอุดมเดช โปรดให้พิมพ์ครั้งแรก
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔ จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา ๑๐๐ ปี ไม่ปรากฏหลักฐานว่า
เอกสารเรื่องนี้ได้มีการจัดพิมพ์เผยแพร่อีกเลย

สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร กระทรวง
วัฒนธรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานหลัก ในการศึกษา ค้นคว้า อนุรักษ์ เผยแพร่
และสนับสนุนงานด้านประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของชาติ
ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของเอกสาร เรื่อง “ตำราทางยกทัพ
สำรวจคราวเตรียมรบพม่า ในรัชกาลที่ ๒” เพราะนอกจากจะเป็นหลักฐาน
ทางประวัติศาสตร์ที่บันทึกถึงเส้นทางเดินทัพอันเป็นเส้นทางที่ใช้ในการ
ติดต่อของผู้คนในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทยแล้ว ยังเป็นหลักฐานสำคัญ
ที่ทำให้ทราบถึงร่องรอยของชุมชน บ้านเมือง และสถานที่สำคัญบางแห่งสมัย
รัตนโกสินทร์ตอนต้นที่ไม่เป็นที่รู้จักในปัจจุบัน กรมศิลปากรจึงได้ดำเนินการ
จัดพิมพ์เพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่เอกสารทางประวัติศาสตร์ดังกล่าว
ให้ปรากฏสืบไป ซึ่งการจัดพิมพ์เผยแพร่ในครั้งนี้ ได้จัดทำสารบัญและดัชนีค้นคำ
เพื่อความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า โดยได้รับคำแนะนำและตรวจแก้ไข
จากนางสาวรัชณี ทรัพย์วิจิตร อดีตหัวหน้าศูนย์นราธิปเพื่อการวิจัยทาง
สังคมศาสตร์ สำนักหอสมุดแห่งชาติ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

กรมศิลปากรหวังว่า หนังสือ “ตำราทางยกทัพ สำรวจคราว
เตรียมรบพม่า ในรัชกาลที่ ๒” จะช่วยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ
เรื่องราวในประวัติศาสตร์แก่สาธารณชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และ
อำนวยความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าแก่นักเรียน นิสิตนักศึกษา และ
ประชาชนผู้สนใจโดยทั่วกัน

(นายประทีป เพ็งตะโก)

อธิบดีกรมศิลปากร

สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์
กันยายน ๒๕๖๔

จัดพิมพ์โดย

507880

ขอสงวนลิขสิทธิ์

สารบัญ

คำนำ

คำอธิบายตำราทางยกทัพ ก

ทางสำรวจสำหรับเตรียมรบพม่า ๑
ด้านเมืองกาญจนบุรีตั้งกองทัพหลวงที่ปากแพรก
ตรงที่ป้อมเมืองกาญจนบุรีบัดนี้

ทางสำรวจสำหรับเตรียมรบพม่าทางเมืองราชบุรี ๑๙
(ด้านนี้พม่ามาได้จากเมืองทวาย)

ทางสำรวจสำหรับเตรียมรบพม่าทางแหลมมลายู ๒๐
(ตั้งกองทัพหลวงที่เมืองเพชรบุรี)

ทางสำรวจสำหรับเตรียมรบพม่าทางเหนือ ๒๐

ทางสำรวจสำหรับกองทัพหลวงที่ตั้งอยู่ณะเมืองเพชรบุรี ๒๒

ทางสำรวจสำหรับกองทัพฝ่ายเหนือ ๓๒

ดัชนีค้นคำ เลขห้อง..... ๓๖

เลขเรียกหนังสือ..... 355.4

..... ต 227

เลขทะเบียน 089702

คำอธิบายตำราทางยกทัพ

ตำราทางยกทัพที่พิมพ์ในสมุทเล่มนั้น มีเนื้อความ
ปรากฏในต้นฉบับ ประกอบกับหนังสือพระราชพงศาวดาร
ว่า รวบรวมในรัชกาลที่ ๒ คราวเตรียมจะรบกับพม่า
เมื่อมะโรง พ.ศ. ๒๓๖๓

เรื่องมูลเหตุที่เกิดเตรียมการสงครามคราวนั้นในหนังสือ
พงศาวดารทั้ง ๒ ฝ่ายยัดคั่นกันว่า เมื่อปลาย พ.ศ. ๒๓๖๒
พระเจ้าปะดุง ซึ่งได้ทำสงครามชั้เคียงมากับไทยใน
รัชกาลที่ ๑ นั้น สิ้นพระชนม์ จักกายแมงราชันต์ดาได้
รับรัชทายาท แลเมื่อพระเจ้าจักกายแมงขึ้นครองราช
สมบัติ ไฟรบ้านพลเมืองไม่เป็นปรกติ พระเจ้าจักกาย
แมงเกรงจะเกิดชกชิงในแผ่นดินพม่า พอลงมะโรง
พ.ศ. ๒๓๖๓ ได้ข่าวออกไปถึงเมืองอังวะว่า ที่ในเมือง
ไทยเกิดไข้หวัดทะกะโรค ผู้คนล้มตายระดังระส่าย

มาก พระเจ้าจักกายแมงเห็นเป็นโอกาสจึงคิดจะยก
 กองทัพมาตีเมืองไทย ให้ราษฎรเห็นว่าเข้มแข็งในการ
 คึกสงครามเหมือนเช่นพระเจ้าปะดุงผู้เป็นไอยกา แล
 ครั้งนั้นประจวบเวลาเจ้าพระยาไทรประแสงวันเกิดวิวาทกับ
 ตนกับสนั่นน้องชาย ซึ่งเป็นที่พระยาอภัยนุราชเจ้าเมือง
 สัตตล เจ้าพระยานคร (น้อย) เข้ากับพระยาอภัยนุราช
 เจ้าพระยาไทรประแสงวันจึงเอาใจออกหากไปเข้ากับพม่า รัย
 ว่าถ้าพม่ายกกองทัพมาตีเมืองไทยเมื่อใด เจ้าพระยา
 ไทร ๑ จะยกกองทัพตีขึ้นมาทางเมืองนครอีกทาง ๑
 พระเจ้าจักกายแมงเห็นได้ที จึงให้เกณฑ์คนในหัวเมือง
 พม่า ตลอดจนเมืองแปรแลหัวเมืองมอญข้างฝ่ายใต้
 ให้ห่วนคยิมหาเสนาบดีเป็นแม่ทัพใหญ่ ห่วนคยิมรทา
 เป็นปลัดทัพ มาตั้งประชุมพลแลรวบรวมเสบียงอาหาร
 ที่เมืองเมะตะมะ อย่างเคยเตรียมทัพยกมาตีเมืองไทย
 ครั้งก่อน ๆ

ในขณะนั้น กองมอญอาทมาตช้างฝ่ายไทยออกไป
 ตระเวนตามตามเคย พวกกองอาทมาตเข้าไปถึงเมืองไร่^๑
 ซึ่ง^๑เป็นหัวเมืองมอญ อยู่ข้างเหนือเมืองทวาย พบพม่า^๑
 ทด^๑อ^๑ทอง^๑ตราลง^๑มา^๑เก^๑ณ^๑ท^๑ค^๑น^๑เข้า^๑ก^๑อง^๑ท^๑พ^๑ จึง^๑จับ^๑ตัว^๑แล^๑
 ใ^๑้^๑ท^๑อง^๑ตรา^๑พ^๑ม่า^๑เข้า^๑มา^๑ส่ง^๑ยัง^๑กร^๑ุง^๑เท^๑พ^๑ ๑ เมื่อ^๑เท^๑ื่อ^๑น^๑ ๑๑
 ย^๑มะ^๑โรง^๑โท^๑ศ^๑ก^๑น^๑น^๑

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาไลย จึง
 โปรด^๑ ๑ ให้^๑เก^๑ณ^๑ท^๑ก^๑อง^๑ท^๑พ^๑ ๕ ท^๑พ^๑ แต่^๑จ^๑ำน^๑ว^๑น^๑พ^๑ล^๑เท^๑่า^๑ไ^๑
 หา^๑ป^๑ร^๑าก^๑ฎ^๑ไ^๑ ก^๑อง^๑ท^๑พ^๑ท^๑ ๑ พระ^๑เจ้า^๑ล^๑ูก^๑ยา^๑เ^๑อ^๑ กร^๑ม^๑ห^๑ม^๑ัน^๑
 เจ^๑ษ^๑ภ^๑า^๑ย^๑ค^๑ิน^๑ท^๑ร์^๑ ค^๑ือ^๑พระ^๑บ^๑า^๑ท^๑ส^๑ม^๑เ^๑จ^๑ ๑ พระ^๑น^๑ัง^๑เก^๑ล^๑้า^๑เจ้า^๑
 อยู่^๑ห^๑ัว^๑ เ^๑น^๑แม่^๑ท^๑พ^๑ย^๑ก^๑ไป^๑ตั้ง^๑อยู่^๑ด^๑ำ^๑บ^๑ล^๑ป^๑าก^๑แพ^๑ร^๑ก^๑ท^๑ด^๑ง^๑เม^๑อง^๑
 กา^๑ญ^๑จ^๑น^๑บ^๑ร^๑บ^๑ค^๑น^๑ ค^๑อ^๑ย^๑ค^๑่อ^๑ส^๑ัก^๑ก^๑อง^๑ท^๑พ^๑พ^๑ม่า^๑ท^๑จะ^๑ย^๑ก^๑เข้า^๑มา^๑
 ท^๑าง^๑ค^๑ำน^๑พระ^๑เจ^๑ค^๑ีย^๑ส^๑ำ^๑ม^๑อง^๑ค^๑ท^๑พ^๑ ๑ ก^๑อง^๑ท^๑พ^๑ท^๑ ๒ พระ^๑เจ้า^๑
 น^๑อง^๑ยา^๑เ^๑อ^๑ กร^๑ม^๑ห^๑ม^๑ัน^๑ค^๑ัก^๑ค^๑ิ^๑พ^๑ล^๑เส^๑พ^๑ ค^๑ือ^๑กร^๑ม^๑พระ^๑ร^๑า^๑ว^๑ัง^๑
 บ^๑ว^๑ ๑ ใน^๑ร^๑ั^๑ช^๑ก^๑าล^๑ท^๑ ๓ ย^๑ก^๑ไป^๑ตั้ง^๑อยู่^๑ท^๑เม^๑อง^๑เพ^๑็ช^๑ร^๑บ^๑ร^๑

๑ เมืองนี้ในแผนที่อังกฤษเรียกว่าเมืองเขตามลำน้ำของพม่า.

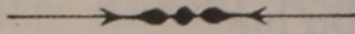
คอยต่อสู้กองทัพพม่า ที่จะยกเข้ามาทางด่านสิงขรทัพ ๑
 กองทัพที่ ๓ เป็นกองทัพน้อย ให้เจ้าพระยาวงศาสุรศักดิ์
 เป็นแม่ทัพ ตั้งอยู่ที่เมืองราชบุรี คอยต่อสู้กองทัพ
 พม่าที่จะยกมาจากเมืองทวายทัพ ๑ กองทัพที่ ๔ เห็น
 จะเป็นกองทัพน้อย ให้พระยากลาโหมราชเสนาไป
 ตั้งรักษาเมืองกลางทัพ ๑ กองทัพที่ ๕ เตรียมไว้ที่
 เมืองนครศรีธรรมราช ให้เจ้าพระยานคร (น้อย)
 เวลานั้นยังเป็นแต่พระยานคร ฯ เป็นแม่ทัพ พระยา
 วิจิตรณรงค์เป็นปลัดทัพ พระพด้นรินทร์เป็นยกربัตร
 ทัพ คอยต่อสู้ข้าศึกที่จะยกมาตีหัวเมืองยักษ์ใต้ทัพ ๑
 เข้าใจว่ายังมีกองทัพ ๖ อีกทัพหนึ่ง ซึ่งมีได้ปรากฏ
 ในจดหมายเหตุ มีแต่เค้าเงื่อนในระยะทางยกทัพฝ่าย
 เหนือทัพพม่าในสมุทเลม้น ดูเหมือนเจ้านายจะเป็นแม่ทัพ
 สันนิษฐานว่าเห็นจะเป็นเจ้าสามกรมซึ่งเป็นโอรสกรม
 พระราชวังหลัง คือกรมหมื่นนราเทเวศร์ กรมหมื่น
 นเรศวรโยธี กรมหมื่นเสนขรรักษ์ พระองค์ใดพระองค์

หนึ่งฤๅทง ๓ พระองค์ด้วยกัน ขึ้นไปตั้งอยู่ที่ตำบลบ้าน
 แควแขวงเมืองตาก จึงเรียกในระยะทางที่สำรวจว่า
 คำนักบ้านแค กองทัพนั้นคอยต่อสู้พม่าที่จะยกเข้ามา
 ทางค่านแม่ละเมา แลช่วยรักษาเมืองเชียงใหม่เพื่อ
 พม่าจะยกมาตีทางนั้นด้วย มีชื่อคำนักนั้นอยู่ในระยะ
 ทางที่สำรวจอีกแห่งหนึ่ง อยู่ในซานเมืองเชียงใหม่
 ที่เดียว บางทีจะโปรดให้เจ้านายใน ๓ พระองค์นั้นขึ้นไป
 ตั้งอยู่ที่เมืองเชียงใหม่พระองค์ ๑ ก็จะเป็นได้

ในคราวเตรียมรบพม่าซึ่งกล่าวมานี้ ที่สำรวจระยะ
 ทางสำหรับยกกองทัพและส่งเสบียงอาหารถึงกัน ทั้ง
 ปรากฏอยู่ในสมุดเล่มนี้ แต่การที่เตรียมรบพม่าครั้ง
 นั้นหาได้รบกันไม่ ได้ความปรากฏในพงศาวดารพม่า
 ว่า แม่ทัพพม่าให้คนเข้ามาสอคนแนม ได้ความว่า
 มีกองทัพไทยออกไปตั้งสกัดอยู่ เห็นว่าไทยรู้ตัวก็ไม่
 อายยกเข้ามาเมื่อยมะโรง เป็นแต่ตั้งคุมเชิงกันอยู่

จนเข้าฤดูฝนมะเส็ง พ.ศ. ๒๓๖๔ พ้นระบัตินั้นก็พ้นแล้ว
 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จึงโปรด
 ให้กองทัพกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ กับกองทัพกรมหมื่น
 คัคคิพลเสด็จกลับคืนเข้ามากรุงเทพฯ ให้เจ้าพระยา
 วงศาสุรศักดิ์คุมกองทัพตั้งรักษาอยู่ที่เมืองราชบุรีแห่ง
 เดียว ครั้นกองทัพพระยาตากลาโหมราชเสนากลับเข้า
 มาจากเมืองกลาง โปรดให้พระยาตากลาโหมราชเสนา
 หนนไปตั้งอยู่ที่เมืองราชบุรีอีกทัพ ๑ จนถึงระบัตินั้น
 ปลายมะเส็ง ทางเมืองพม่าพวกเมืองมณเฑียรกำเริบ
 ขนทางชายแดนข้างฝ่ายเหนือ พระเจ้าองค์ระบัตินั้น
 กองทัพที่เตรียมไว้ข้างใต้ขึ้นไปรบกับพวกเมืองมณเฑียร
 ฝ่ายกรุงเทพฯ สืบไต่ความว่าพม่าเลิกทัพไปหมดแล้ว
 ก็เลิกการที่ใต้เตรียม เรื่องราวมีปรากฏดังได้แสดง
 มา.

ระยะทางยกทัพรบพม่า

ทางสำรวจสำหรับเตรียมรบพม่า

ด้านเมืองกาญจนบุรี

ตั้งกองทัพหลวงที่ปากแพรก

ตรงที่บ่อเมืองกาญจนบุรีบัดนี้

๑ ระยะทางลำน้ำแควน้อย แต่ปากแพรก ไปถึง
เมืองท่าขนุน

๒ ระยะทางยก แต่ปากแพรก ถึงเมืองกาญจน
บุรี (เก่า)

๓ ระยะทางยก แต่ปากแพรก ถึงด่านกรมช้าง
ทางลำน้ำแควใหญ่

๔ ระยะทางยก แต่ด่านกรมช้าง ถึงเมืองท่า
ตะกั่ว ทางลำน้ำแควน้อย

๕ ระยะทางบก แยกจากทัพของ ริมเมืองท่า
ตะกั่ว ไปเมืองไทรโยค

๖ ระยะทางบก ตั้งแต่เมืองไทรโยค ถึงท่านพระ
เจดีย์สามองค์

๗ ระยะทางบก ตั้งแต่ท่านพระเจดีย์สามองค์ เข้า
แดนมอญไปถึงเมืองเตริน

๘ ระยะทางบก ตั้งแต่ปากแพรก ถึงบ้านพันพราหมณ์
แขวงเมืองลุ่มลุ่ม ทางลำน้ำแควน้อย

๙ ระยะทางบก ตั้งแต่ท่านแก่งไผ่ ลำน้ำแควน้อย
เกินคัตทางไกลไปท่านกรามช้าง ที่ลำน้ำแควใหญ่

๑๐ ระยะทางบก ตั้งแต่ท่านกรามช้าง ลำน้ำแควใหญ่
เกินตามทางสทวก กลับมาท่านแก่งไผ่

๑๑ ระยะทางบก ตั้งแต่ท่านแก่งไผ่ ถึงเมืองท่าตะกั่ว

๑๒ ระยะลำน้ำแควใหญ่ ตั้งแต่ปากแพรก ถึงเมือง
ราชบุรี

๑๓ ระยะทางบก ตั้งแต่ปากแพรก ถึงเมืองราชบุรี

๑๔ ระยะทางบก ส่งเสียบึง จากเมืองนครไชยศรี
ถึงปากแพรก

๑๕ ระยะทางบก ส่งเสียบึง จากเมืองสุพรรณบุรี
ถึงปากแพรก

ที่ ๑

ระยะทางลำน้ำแควน้อยตั้งแต่ปากแพรก
ถึงเมืองท่าขนุน

ตั้งแต่ปากแพรกถึงวังยาง	๑๒๐ เส้น
แต่วังยางถึงบางลาน	๑๓๐ „
แต่บางลานถึงแก่งหลวง	๑๐๐ „
แต่แก่งหลวงถึงเขาอากาศ	๒๒๐ „
แต่เขาอากาศถึงบางเกาะ	๓๕ „

แต่อย่างเกาะถึงศาลเทพารักษ์ ๖๖ ได้

แต่ศาลเทพารักษ์ถึงนักรการ ๕๓ ,,

แต่นักรการถึงกลอนโต ๖๐ ,,

แต่กลอนโตถึงลุ่มกราว ๖๔ ,,

แต่ลุ่มกราวถึงแม่ประชี ๕๘ ,,

แต่แม่ประชีถึงวังตะเคียง ๗๐ ,,

แต่วังตะเคียงถึงจรเข้เผือก ๕๖ ,,

แต่จรเข้เผือกถึงลำซาย ๓๓ ,,

แต่ลำซายถึงนาหมื่นไชย ๔๑ ,,

แต่นาหมื่นไชยถึงวังหมึก ๓๐๐ ,,

แต่วังหมึกถึงจรเข้คลาน ๖๓ ,,

แต่จรเข้คลานถึงท่านแก้วไผ่ ๕๔ ,, แต่ปากแพรกถึง

ท่านแก้วไผ่

๓๓๒๐ ได้

แต่ค่านแก่งไผ่ถึงแม่กระบาน	๘๖	เส้น
แต่แม่กระบานถึงเม่งว้าง	๘๔	,,
แต่เม่งว้างถึงถ้ำตาหยก	๑๑๔	,,
แต่ถ้ำตาหยกถึงท่าอ้ายหิด	๑๕๖	,,
แต่ท่าอ้ายหิดถึงสายส้อย	๕๖	,,
แต่สายส้อยถึงเขาสันชัยพากวาง	๘๗	,,
แต่เขาสันชัยพากวางถึงฟูไคร์	๑๓๘	,,
แต่ฟูไคร์ถึงเมืองท่าตะกั่ว	๑๕๒	,,
แต่ค่านแก่งไผ่ ถึงเมืองท่าตะกั่ว	๘๗๔	เส้น

แต่เมืองท่าตะกั่วถึงการวัด (แก่งสารวัดก้เรียก)

	๖๑	เส้น
แต่การวัดถึงแซงใหญ่	๑๒๕	,,
แต่แซงใหญ่ถึงแตกงา	๗๐	,,
แต่แตกงาถึงท้องช้าง	๗๗	,,

แต่ท้องช้างถึงน้ำโน	๖๒ เส้น
แต่น้ำโนถึงกินาง	๓๒ „
แต่กินางถึงช่อนชู้	๑๐๖ „
แต่ช่อนชู้ถึงแก่งคัก	๑๓๘ „
แต่แก่งคักถึงของต	๕๒ „
แต่ของตถึงแก่งหลวง	๔๘ „
แต่แก่งหลวงถึงปากแม่น้ำน้อย ๑๒๕,,	แต่เมืองท่าตะกั่ว
	ถึงปากแม่น้ำน้อย
	๘๘๖ เส้น

แต่ปากแม่น้ำน้อยถึงน้ำโน	๕๕ เส้น
แต่น้ำโนถึงรอยช้าง	๑๘๐ „
แต่รอยช้างถึงเมืองไทรโยคเก่า ๒๘๐,,	แต่ปากแม่น้ำน้อย
	ถึงเมืองไทรโยค
	เก่า ๖๖๐ เส้น

แต่เมืองไทรโยคเก่าถึงลินิน ๔๐ เส้น

แต่ลินินถึงวังหิน ๒๗๘ ,, แต่ลินินถึงเมือง
ท่าขนุน ๑๔๕๔ เส้น

แต่วังหินถึงคลองแม่ขมุ ๒๒๐ ,,

แต่คลองแม่ขมุถึงคินไส ๖๐ ,,

แต่คินไสถึงผาอัน ๑๘๖ ,,

แต่ผาอันถึงเมืองท่าขนุน ๗๐๐ ,, แต่เมืองไทรโยคเก่า
ถึงเมืองท่าขนุน ๑๔๕๔

รวมทั้ง ๕ ระยะเป็นทาง ๕๒๔๔ เส้น

ที่ ๒

ทางบกแต่ปากแพรกถึงเมืองกาญจนบุรี(เก่า)

แต่ปากแพรกถึงนาตาล ๑๐๐ เส้น

แต่นาตาลถึงหนองข้ายางตรงหนองบัว ๒๐๐ ,,

แต่หนองช้างยางถึงลาดหญ้า	๗๐ เส้น
แต่ลาดหญ้าถึงเมืองกาญจนบุรีเก่า	๖๐ „
รวมระยะทางแต่ปากแพรกถึงเมืองกาญจนบุรีเก่า	๔๓๐ „

ที่ ๓

ทางบกแต่ปากแพรกไปถึงด่านกรามช้าง

เดินทางฝั่งตะวันตก

ทางแต่ปากแพรกถึงปากช่องบ้านยาง	๒๐๐ เส้น
แต่ปากช่องบ้านยางถึงหนองยายโหม	๓๑ „
แต่หนองยายโหมถึงหนองกระทุ่ม	๗๖ „
แต่หนองกระทุ่มถึงพุพระ	๑๔๘ „
แต่พุพระถึงน้ำโจนแควใหญ่เมืองกาญจนบุรีเก่า	๑๘๔ เส้น
แต่น้ำโจนถึงเขาโพล ในแผนที่เขาโพล	๕๓ „

แต่เขาโพลึงข้างงาน

๑๗๓ ได้

แต่ข้างงานถึงท่านกรมช้าง

๑๒๒ ,,

รวมระยะทางแต่ปากแพรก ถึงท่านกรมช้าง ๙๕๗ ,,

ที่ ๔

แต่ท่านกรมช้างแขวงใหญ่
ไปถึงเมืองท่าตะกั่วแขวงน้อย

แต่ท่านกรมช้างถึงพุกัหวด

๘๗ ได้

แต่พุกัหวดถึงลุมซุม

๗๙ ,,

แต่ลุมซุมถึงทัพศาลา

๖๑ ,,

แต่ทัพศาลาถึงหนองไผ่ปากช่อง

๙๒ ,,

แต่หนองไผ่ปากช่องถึงพม่วง

๑๐๐ ,,

แต่พม่วงถึงทัพตอง

๑๐๐๐ ,,

แต่ทัพตองถึงเมืองท่าตะกั่ว

๗๐ ,,

รวมระยะทางแต่ท่านกรมช้างถึงเมืองท่าตะกั่ว ๑๔๘๙ ได้

ที่ ๕

ทางบกแยกแต่ทัพทอง (ท่านต้อง)
ไกลเมืองท่าตะกั่ว เดินไปเมืองไทรโยค

แต่ทัพทองถึงแขงน้อย	๘ เส้น
แต่แขงน้อยถึงแขงใหญ่	๑๙ ,,
แต่แขงใหญ่ถึงห้วยอมกระ	๑๒๖ ,,
แต่ห้วยอมกระถึงคันทะอมกระ	๓๕ ,,
แต่ห้วยอมกระถึงพทองแมว	๑๒๗ ,,
แต่พทองแมวถึงพเตย	๔๗ ,,
แต่พเตยถึงชมภูน้อย	๒๗ ,,
แต่ชมภูน้อยถึงชมภูใหญ่	๗๑ ,,
แต่ชมภูใหญ่ถึงท่าค้ำหนัก	๘๓ ,,
แต่ท่าค้ำหนักถึงสระสุม	๑๒๗ ,,
แต่สระสุมถึงปางคาง	๘๕ ,,
แต่ปางคางถึงทางแยกค่ายหลวงน้ำโน	๗๓ ,,

แต่ทางแยกถึงแม่น้ำน้อย	๔๗ เส้น
แต่ที่พิศองถึงแม่น้ำน้อย	๘๘๕ ,,
แต่แม่น้ำน้อยถึงไทรโยค	๔๕๐ ,,
รวมระยะทางแต่ที่พิศองถึงเมืองไทรโยค	๑๓๓๕ ,,

ที่ ๖

ทางบกแต่เมืองไทรโยคไปถึงพระเจดีย์สามองค์

แต่ไทรโยคถึงผาอัน	๕๒๐ เส้น
แต่ผาอันถึงทองผาภูมิเก่า	๓๓๕ ,,
แต่ทองผาภูมิเก่าถึงเมืองท่าขนุน	๔๐๐ ,,
แต่เมืองท่าขนุนถึงสามสย	๘๐๐ ,,
แต่สามสยถึงสงขลา	๔๐๐ ,,
แต่สงขลาถึงพระเจดีย์สามองค์	๓๕๐ ,,
รวมระยะทางแต่เมืองไทรโยคถึงพระเจดีย์สามองค์	๒๘๖๕ เส้น

ที่ ๗

แต่พระเจดีย์สามองค์

เข้าแดนมอญไปถึงพระมุนมุขวางเมืองอัคริน

แต่พระเจดีย์สามองค์ถึงลำน้ำแม่กระษัตริย์	๔๐๐	เส้น
แต่ลำน้ำแม่กระษัตริย์ถึงแม่สะกลิต	๕๕๐	,,
แต่แม่สะกลิตถึงแม่เกิด	๔๐๐	,,
แต่แม่เกิดถึงฉะมี	๘๕๔	,,
แต่ฉะมีถึงเมืองเกริน	๖๕๐	,,
แต่เมืองเกรินถึงพระมุนมุ	๘๕๐	,,

สมิงพัทเปิดผู้เป็นพระยาไทรโยคกับพระยาทองผาภูมิ
 ประมาณ แต่แม่กระษัตริย์ถึงพระมุนมุ ๓๓๐๔ เส้น รวม
 ระยะทาง ๓๗๐๔ เส้น

ที่ ๘

ทางบกแต่ปากแพรกถึงบ้านพันพราหมณ์
เหนือเมืองลุ่มลุ่ม ทางลำน้ำแควน้อย

ทางปากตวันตก แต่ปากแพรกถึงวังยาง	๑๗๐	เส้น
แต่วังยางถึงเขาลักจัน	๘๐	,,
แต่เขาลักจันถึงเขาภาคอง	๑๗๐	,,
แต่เขาภาคองถึงท่ายางเกาะ	๗๐	,,
แต่ท่ายางเกาะถึงท่านพรหมเทพ	๕๐	,,
แต่ท่านเกาะถึงท่านใหม่	๑๐๐	,,
แต่นาหมื่นไชยถึงเขาหีบ	๔๔๐	,,
แต่ท่าน้ำขนไปแก่งไผ่	๖๐	,,
แต่ท่านพรหมเทพถึงเขาหนีบ	๕๐๐	,,
แต่เขาหนีบถึงแก่งไผ่	๓๕๐	,,
แต่แก่งไผ่ถึงลุ่มซุม	๔๐๐	,,
แต่ลุ่มซุมถึงพันพราหมณ์	๕๐๐	,,
รวมระยะทางแต่ปากแพรกถึงพันพราหมณ์	๒๗๘๐	เส้น

ที่ ๕

ทางบกแต่ด่านแก่งไผ่
ไปด่านกรามช้าง (ทางลัด)

วัน ๖ ^๗ ๓ ค่ำ	ขัณฑ์โรงโศก	จุลศักราช ๑๑๘๒
(พ.ศ. ๒๓๖๓) หลวงยกกระบัตรเมืองกาญจนบุรีวัดทางสถ		
มารคฟากตะวันออก แต่ด่านแก่งไผ่ถึงด่านกรามช้าง		
แต่ด่านแก่งไผ่ถึงทุ่งหญ้าอ่อน	๓๐๐	เส้น
แต่ทุ่งหญ้าอ่อนถึงเมืองครุฑ	๗๐	,,
แต่เมืองครุฑไปถึงพุทะพี	๓๐๖	,,
แต่พุทะพีไปถึงทุ่งวัวทาว	๗๔	,,
แต่ทุ่งวัวทาวไปถึงทางหลวงบางจาน	๑๔๓	,,
แต่บางจานถึงด่านกรามช้าง	๑๓๓	,,
รวมระยะทางไกลแต่ด่านแก่งไผ่ถึงกรามช้าง ๖๒๔ เส้น		

ที่ ๑๐

ทางบกเดินจากด่านกรามช้างกลับมรด่าน
แก่งไผ่ (โดยทางสะดวก)

แต่กรามช้างมาถึงเขาโพล	๒๙๔	เส้น
แต่เขาโพลมาถึงน้ำโนน	๗๔	๑๑
แต่น้ำโนนมาถึงพุเลียบ	๑๓๔	๑๑
แต่พุเลียบมาถึงพุพระ	๕๘	๑๑
แต่พุพระถึงพุกล้วย	๑๓๓	๑๑
แต่พุกล้วยถึงพุแสงแคลง	๓๕	๑๑
แต่พุแสงแคลงถึงหนองน	๘๐	๑๑
แต่หนองนถึงเมืองครุฑ	๑๒๓	๑๑
แต่เมืองครุฑมาถึงแก่งไผ่	๑๗๐	๑๑
รวมระยะทางแต่ด่านกรามช้างมาถึงแก่งไผ่	๑๑๑๒	เส้น

ที่ ๑๑

ทางบกแต่ด่านแก่งไผ่ ไปถึงเมืองท่าตะกั่ว

วัน ๑ ๓	คำ บัษะโรงโทศก พันระเห็จ ๑	ขุนด่าน
แก่งไผ่ ๑	ขุนสารวัตร ๑	ไพร่ ๘ รวม ๑๓ คน
กันรั้ววัดทางตะวันตกแต่ด่านแก่งไผ่ไปถึงเมืองท่าตะกั่ว		
แต่ค่ายแก่งไผ่ถึงด่านห้วยช้าง		๘๗ เส้น
แต่ด่านห้วยช้างถึงแม่กระบาน		๓๖ ,,
แต่แม่กระบานถึงหนองสระแก		๑๐๐ ,,
แต่หนองสระแกถึงทียตาปาน		๑๐๐ ,,
แต่ทียตาปานถึงห้วยลุมชม		๑๐๐ ,,
แต่ห้วยลุมชมถึงเขาช้างผอม		๑๐๐ ,,
แต่เขาช้างผอมถึงเขาช้าง		๑๐๐ ,,
แต่เขาช้างผอมถึงช่องจอมทม		๑๐๐ ,,
แต่ช่องจอมทมถึงช่องจอมมอน		๔๗ ,,
แต่ช่องจอมมอนถึงท่าตะกั่ว		๑๓๐ ,,

รวมระยะทางแต่ค่ายแก่งไผ่ถึงเมืองท่าตะกั่ว ๘๐๐ เส้น

ที่ ๑๒

ทางเรือแต่ปากแพรกลงมาเมืองราชบุรี

ทางแต่ปากแพรกลงถึงพุทฺธิ	๓๕๐	เส้น
แต่พุทฺธิถึงท่ามะม่วง	๒๐๐	,,
แต่ท่ามะม่วงถึงวังศาลา	๒๐๐	,,
แต่วังศาลาถึงท่าเรือ	๒๐๐	,,
แต่ท่าเรือถึงท่ามัททกา	๒๔๐	,,
แต่ท่ามัททกาถึงลูกแก	๓๗๐	,,
แต่ลูกแกถึงเมืองราชบุรี	๓๑๘	,,
รวมระยะทางเรือแต่ปากแพรกลงมาเมืองราชบุรี	๒๕๕๒	เส้น

ที่ ๑๓

ทางบกแต่ปากแพรกลงมาถึงเมืองราชบุรี

ทางแต่ปากแพรกลงถึงจุฬาท่าม่วง	๓๕๐	เส้น
แต่ท่าม่วงถึงวังศาลา	๒๐๐	,,

แต่ ^๕ วังศาลา ^๕ ถึงท่าเรือ	๒๐๐ เส้น
แต่ท่าเรือ ^๕ ถึงท่ามัตกา ^๕	๒๐๐ ,,
แต่ท่ามัตกา ^๕ ถึงลูกแก ^๕	๑๗๐ ,,
แต่ลูกแก ^๕ ถึงเมืองราชบุรี ^๕	๑๓๙ ๒ ,,
รวมระยะทางบกแต่ปากแพร ^๕ กถึงเมืองราชบุรี ^๕	๒๓๑๒ เส้น

ที่ ๑๔

ทางบกสำหรับส่งเสบียง
แต่เมืองนครไชยศรี ถึงปากแพร

แต่ ^๕ ฉางข้าว ^๕ ทำน้ำถึงพระปฐม	๕๕๐ เส้น
แต่ ^๕ พระปฐม ^๕ ถึงพระแท่น	๑๒๐๐ ,,
แต่ ^๕ พระแท่น ^๕ ถึงบ้านน้อย ^๕	๔๐๐ ,,
แต่ ^๕ บ้านน้อย ^๕ ถึงบ้านหนองขาว ^๕	๑๕๐ ,,
แต่ ^๕ บ้านหนองขาว ^๕ ถึงปากแพร ^๕	๑๕๐ ,,
รวมระยะทางแต่ ^๕ ฉางข้าว ^๕ ทำน้ำถึงปากแพร ^๕	๒๔๕๐ ,,

ที่ ๑๕

ทางบกสำหรับส่งเสบียง
แต่เมืองสุพรรณบุรี ถึงปากแพรก

แต่ช้างข้ามสันสองพี่น้องสุพรรณถึงบ้านทวน	๑๒๐๐	เส้น
แต่บ้านทวนถึงบ้านหนองขาว	๔๐๐	เส้น
แต่หนองขาวถึงปากแพรก	๓๕๐	,,
รวมระยะทางแต่สองพี่น้องถึงปากแพรก	๑๙๕๐	เส้น

ทางสำรวจสำหรับเตรียมรบพม่าทางเมืองราชบุรี
(ดำเนินพม่ามาได้จากเมืองทวาย)

- ๑ ระยะทางบกแต่เมืองราชบุรี ถึงด่านเจ้าช้าว
 - ๒ ระยะทางบกแต่ด่านเจ้าช้าว ถึงลำน้ำทองชาคร
- (ต่อแดนเมืองทวาย)

ทางสำรวจสำหรับเตรียมรบพม่าทางแหลมมลายู
(ตั้งกองทัพหลวงที่เมืองเพชรบุรี)

๑ ระยะทางบกแต่เมืองเพชรบุรี ถึงเมืองนครศรี
ธรรมราช

๒ ระยะทางแต่ค่ายลูกเสือทอง แยกไปเมืองตะนาวศรี

ทางสำรวจสำหรับเตรียมรบพม่าทางเหนือ

๑ ประมาณระยะทางแต่กรุงเทพฯ ถึงเมืองเชียงใหม่

๒ ระยะทางเรือแต่เมืองตาก ถึงเมืองเถิน

ที่ ๑

ทางตั้งแต่เมืองราชบุรีถึงด่านเจ้าช้าว

แต่โรงช้างถึงคอนเทพคักกิ ๓๐๐ เส้น

แต่คอนเทพคักกิถึงหนองกระทุ่ม ๓๐๐ „

แต่หนองกระทุ่มถึงหนองหีบ ๕๐ „

แต่ ^๕ หน ^๕ อง ^๕ ห ^๕ ย ^๕ ด ^๕ ง ^๕ ห ^๕ น ^๕ ล ^๕ ย ^๕	๑๕๐	เส้น
แต่ ^๕ ห ^๕ น ^๕ ล ^๕ ย ^๕ ด ^๕ ง ^๕ เช ^๕ า ^๕ น ^๕ อ ^๕ ย ^๕	๑๐๐	,,
ด ^๕ ง ^๕ ท ^๕ า ^๕ น ^๕ เจ ^๕ า ^๕ ว ^๕ า ^๕ ว ^๕	๑๒๑๗	,,
แต่ ^๕ เช ^๕ า ^๕ น ^๕ อ ^๕ ย ^๕ ด ^๕ ง ^๕ ส ^๕ ำ ^๕ น ^๕ ก ^๕ ร ^๕ ก ^๕ พ ^๕ า ^๕	๑๐๐	,,
แต่ ^๕ ส ^๕ ำ ^๕ น ^๕ ก ^๕ ร ^๕ ก ^๕ พ ^๕ า ^๕ ด ^๕ ง ^๕ เช ^๕ า ^๕ ท ^๕ ล ^๕	๑๐๐	,,
แต่ ^๕ เช ^๕ า ^๕ ท ^๕ ล ^๕ ด ^๕ ง ^๕ ห ^๕ ว ^๕ ย ^๕ ก ^๕ า ^๕ ย ^๕	๑๐๐	,,
แต่ ^๕ ห ^๕ ว ^๕ ย ^๕ ก ^๕ า ^๕ ย ^๕ ด ^๕ ง ^๕ ห ^๕ ว ^๕ ย ^๕ ค ^๕ ิ ^๕ น ^๕ ค ^๕ แ ^๕ ง ^๕	๑๖๐	,,
แต่ ^๕ ห ^๕ ว ^๕ ย ^๕ ค ^๕ ิ ^๕ น ^๕ ค ^๕ แ ^๕ ง ^๕ ด ^๕ ง ^๕ เช ^๕ า ^๕ เซ ^๕ ิง ^๕ แ ^๕ อ ^๕ ก ^๕	๑๐๐	,,
แต่ ^๕ เช ^๕ า ^๕ เซ ^๕ ิง ^๕ แ ^๕ อ ^๕ ก ^๕ ด ^๕ ง ^๕ น ^๕ ำ ^๕ ช ^๕ ั ^๕ ย ^๕	๑๐๐	,,
แต่ ^๕ น ^๕ ำ ^๕ ช ^๕ ั ^๕ ย ^๕ ด ^๕ ง ^๕ ท ^๕ ำ ^๕ น ^๕ เจ ^๕ า ^๕ ว ^๕ า ^๕ ว ^๕ (ว ^๕ ิ ^๕ ม ^๕ ส ^๕ ำ ^๕ น ^๕ ำ ^๕ พ ^๕ า ^๕ ช ^๕)	๑๑๗	,,
ร ^๕ ว ^๕ ม ^๕ ร ^๕ ะ ^๕ บ ^๕ ะ ^๕ ท ^๕ า ^๕ ง ^๕ แต่ ^๕ เ ^๕ ม ^๕ อ ^๕ ง ^๕ ร ^๕ า ^๕ ช ^๕ บ ^๕ ร ^๕ ด ^๕ ง ^๕ ท ^๕ ำ ^๕ น ^๕ เจ ^๕ า ^๕ ว ^๕ า ^๕ ว ^๕	๑๒๑๗	,,

ที่ ๒

ระ^๕บ^๕ะ^๕ท^๕า^๕ง^๕ต^๕ัง^๕แต่^๕ท^๕ำ^๕น^๕เจ^๕า^๕ว^๕า^๕ว^๕ (ไป^๕ท^๕า^๕ง^๕เช^๕า^๕ส^๕ู^๕ง^๕)
 ด^๕ง^๕ส^๕ำ^๕น^๕ำ^๕ท^๕อ^๕ง^๕ช^๕า^๕ต^๕ร^๕

แต่ ^๕ ท ^๕ ำ ^๕ น ^๕ เจ ^๕ า ^๕ ว ^๕ า ^๕ ว ^๕ ด ^๕ ง ^๕ ระ ^๕ เค ^๕ ย ^๕	๒๗๐	เส้น
แต่ ^๕ ระ ^๕ เค ^๕ ย ^๕ ด ^๕ ง ^๕ ไป ^๕ ง ^๕ ค ^๕ ด ^๕	๑๙๐๐	,,

แต่ไปงคณถึงคันทเขาสูง ๓๐๐ เส้น
 แต่คันทเขาสูงถึงปากแม่พร้าว ๓๔๐๐ ,,
 รวมระยะทางเขาสูงแต่คันทเจ้าขว้าว ถึงแม่น้ำทอง
 ชาตรี ขนธรรณรังวัดได้ ๓๕๗๐ เส้น หลวงเสนาภิรมช
 ขนอินทร์ชาวคันท วัด (สอข) ทางแต่คันทเจ้าขว้าว ถึง
 ลำน้ำทองชาตรี ฟากขวานออก ๒๓๔๑ เส้น ทางข้างปลาย

ทางสำรวจสำหรับกองทัพหลวง

ที่ตั้งอยู่ณะเมืองเพ็ชรบุรี

ที่ ๑

ระยะทางบกแต่เมืองเพ็ชรบุรี

ไปเมืองนครศรีธรรมราช

แต่เมืองเพ็ชรบุรีถึงหนองจอก	๕๐๓ เส้น
แต่หนองจอกถึงหนองบัว	๑๐๔ ,,
แต่หนองบัวถึงเมืองชะอำ	๓๒๓ ,,
แต่เมืองเพ็ชรบุรีถึงเมืองชะอำ	๙๓๐ ,,

แต่เมืองชะอำถึงยังตรา	๓๕๐	ได้
แต่ยังตราถึงคาเวน	๑๒๐	,,
แต่คาเวนถึงหนองปรือ	๑๓๒	,,
แต่หนองปรือถึงหนองหญ้าปล้อง	๒๕๐	,,
แต่หนองหญ้าปล้องถึงเมืองปราง	๓๕๒	,,
แต่เมืองชะอำถึงเมืองปราง	๑๒๐	๔ ,,
แต่เมืองปรางถึงหนองวังกา	๑๒๑	,,
แต่หนองวังกาถึงห้วยโพธิ์โคก	๒๒๔	,,
แต่ห้วยโพธิ์โคกถึงหนองออกเมือง	๔๑๒	,,
แต่หนองออกเมืองถึงเมืองกย	๑๓๘	,,
แต่เมืองปรางถึงเมืองกย	๘๘๖	,,
แต่เมืองกยถึงหนองตะโก	๓๕๐	,,
แต่หนองตะโกถึงหนองคาง	๒๗๓	,,
แต่หนองคางถึงหนองบัวคลองวาฬ	๒๖๐	,,
แต่เมืองกยถึงเมืองคลองวาฬ (เมืองประจวบ คีรีขันธ์)	๘๘๓	,,

แต่หนองบัวคลองวาฬ ^๕ ถึงหนองมะกอก ^๕	๒๒๓	๕๕
แต่หนองมะกอก ^๕ ถึงหนองควน ^๕	๑๓๓	๖๖
แต่หนองควน ^๕ ถึงห้วยหลัก ^๕	๘๓	๖๖
แต่ห้วยหลัก ^๕ ถึงหนองตาปะขาว ^๕	๒๕๕	๖๖
แต่หนองตาปะขาว ^๕ ถึงทัพสะแก ^๕	๔๕๐	๖๖
แต่ทัพสะแก ^๕ ถึงไม้แวก ^๕	๘๑	๖๖
แต่ไม้แวก ^๕ ถึงห้วยจิกกระ ^๕	๘๒	๖๖
แต่ห้วยจิกกระ ^๕ ถึงครองครุ ^๕	๒๒๒	๖๖
แต่ครองครุ ^๕ ถึงหนองมังกา ^๕	๒๑๕	๖๖
แต่หนองมังกา ^๕ ถึงปลวกมาก ^๕	๑๒๕	๖๖
แต่ปลวกมาก ^๕ ถึงหาดลำภู ^๕ บางตะพาน ^๕	๒๒๕	๖๖
แต่เมืองคลองวาฬ ^๕ ถึงเมืองบางตะพาน ^๕		
(เมืองกำเนิคนพคุณ) ^๕	๒๑๐๐	๖๖
แต่หาดลำภู ^๕ บางตะพาน ^๕ ถึงบ่อหว้า ^๕	๑๓๕	๖๖
แต่บ่อหว้า ^๕ ถึงบางตะพานน้อย ^๕	๒๑๓	๖๖

แต่บางสะพานน้อยถึงคลองกำแสน	๑๒๕	เส้น
แต่คลองกำแสนถึงคลองเป็ก (บางเป็ก)	๑๓๒	,,
แต่คลองเป็กถึงทะเลชุมสวน	๑๓๓	,,
แต่ทะเลชุมสวนถึงเมืองปะทิว	๓๕๗	,,
แต่เมืองบางสะพานถึงเมืองปะทิว	๑๐๗๒	,,
แต่เมืองปะทิวถึงห้วยยี่หล	๑๓๖	,,
แต่ห้วยยี่หลถึงห้วยปลง	๑๓๖	,,
แต่ห้วยปลงถึงห้วยวังช้าง	๑๒๖	,,
แต่ห้วยวังช้างถึงห้วยชานบางสน	๑๔๓	,,
แต่ห้วยชานบางสนถึงคอกน้ำ	๒๑๐	,,
แต่คอกน้ำถึงทัพพล	๑๗๒	,,
แต่ทัพพลถึงโคกกระโดน	๓๒๐	,,
แต่โคกกระโดนถึงเมืองชุมพร	๑๘๐	,,
แต่เมืองปะทิวถึงเมืองชุมพร	๑๓๘๓	,,
แต่เมืองชุมพรถึงห้วยไช้เนา	๒๘๐	,,

แต่ห้วยไช้ ^๑ น้ำถึงคลองวิไลย	๒๑๐	เส้น
แต่คลองวิไลยถึงทุ่งห่อ	๒๒๓	,,
แต่ทุ่งห่อถึงห้วยกะโดน ^๑ สระหวี	๑๖๒	,,
แต่ห้วยกะโดน ^๑ สระหวีถึงทุ่งทุค ^๑ สุค ^๑ แดน ^๑ ชุมพร	๒๓๖	,,
แต่ทุ่งทุค ^๑ สุค ^๑ แดน ^๑ ถึงคลองตะโก	๑๔๓	,,
แต่คลองตะโก ^๑ ถึงคลองพระเว	๗๗	,,
แต่คลองพระเว ^๑ ถึงคลองท่าทอง	๑๓๖	,,
แต่คลองท่าทอง ^๑ ถึงคลองหลังสวน	๒๓๘	,,
แต่เมืองชุมพร ^๑ ถึงเมืองหลังสวน ^๑	๑๗๑๗	,,
แต่คลองหลังสวน ^๑ ถึงคลองธรรมมิ่ง	๒๓๖	,,
แต่คลองธรรมมิ่ง ^๑ ถึงคลองตามสาว	๑๓๗	,,
แต่คลองตามสาว ^๑ ถึงห้วยแสม	๑๖๓	,,
แต่ห้วยแสม ^๑ ถึงห้วยสวก	๒๕๑	,,
แต่ห้วยสวก ^๑ ถึงคันขบ ^๑ (คันขลิ)	๑๘๔	,,
แต่คลองคันขบ ^๑ ถึงห้วยขว ^๑ แดง	๘๘	,,

แต่ห้วยบัวแดงถึงห้วยน้ำวัง	๑๘๔	เส้น
แต่ห้วยน้ำวังถึงห้วยแะ	๒๑๗	,,
แต่ห้วยแะถึงเมืองไชยา	๓๕๓	,,
แต่เมืองหลังสวนถึงเมืองไชยา	๑๘๒๔	,,
แต่เมืองไชยาถึงกะพงพระ	๓๓๓	,,
แต่กะพงพระถึงกะพงสระ	๒๖๖	,,
แต่กะพงสระถึงคลองเรือสกลแดน	๒๓๖	,,
แต่คลองเรือสกลแดนถึงท่าข้าม	๒๗๓	,,
แต่เมืองไชยาถึงท่าข้ามแม่น้ำหลวง	๑๑๐๘	,,
แต่ท่าข้ามถึงทบสทอน	๒๖๑	,,
แต่ทบสทอนถึงห้วยวังแรง	๑๗๖	,,
แต่ห้วยวังแรงถึงคอนเกลียง	๒๓๗	,,
แต่คอนเกลียงถึงทำเนียบเชิงไค	๒๓๘	,,
แต่ทำเนียบเชิงไคถึงห้วยปลากั้ง	๘๗	,,
แต่ห้วยปลากั้งถึงกระแด	๒๖๘	,,

แต่กะแต่ถึงทุ่งเขน	๓๕๘	เส้น
แต่ทุ่งเขนถึงท่าตรวด	๓๐๗	,,
แต่ท่าตรวดถึงไชยคราม	๒๓๓	,,
แต่ไชยครามถึงทุ่งปรือ	๑๓๐	,,
แต่ทุ่งปรือถึงห้วยศาลากิ่ง	๒๙๖	,,
แต่ห้วยศาลากิ่งถึงห้วยยางงาม	๑๐๓	,,
แต่ห้วยยางงามถึงกระนอม	๑๙๒	,,
แต่กระนอมถึงห้วยปลาวาย	๑๑๗	,,
แต่ห้วยปลาวายถึงห้วยไช้เนา	๙๓	,,
แต่ห้วยไช้เนาถึงห้วยคิลา	๙๓	,,
แต่ห้วยคิลาถึงคอยเตย	๑๔๙	,,
แต่คอยเตยถึงท่าเรือ	๖๘	เส้น
แต่ท่าข้าม		
แม่น้ำหลวงถึงท่า		
เรือ(เข้าใจว่าแถว		
ชายทะเลในอำเภอบ		
ลือชล) ๓๐๐๘		
เส้น		

แต่ทำเรือถึงตะพานนาก	๑๘๗	ได้
แต่ตะพานนากถึงหนองกระบือ	๑๕๓	,,
แต่หนองกระบือถึงท่าปะละ	๑๕๓	,,
แต่ท่าปะละถึงคลองคันตัง	๒๒๑	,,
แต่คลองคันตังถึงทำเนียบกลาย	๑๖๘	,,
แต่ทำเนียบกลายถึงคลองเวระ	๑๔๗	,,
แต่คลองเวระถึงท่าทราย	๑๖๕	,,
แต่ท่าทรายถึงมะม่วงมอน	๘๕	,,
แต่มะม่วงมอนถึงขุนไชลง	๑๕๐	,,
แต่ขุนไชลงถึงเมืองนครศรีธรรมราช	๕๘๘	,, แต่ทำเรือ
		ถึงเมืองนคร
		ศรีธรรมราช
	๒๐๕๗	ได้
รวมระยะทางแต่เมืองเพชรบุรีถึงเมืองนคร ศรีธรรมราช		
	๑๘๑๘๐	ได้

ที่ ๒

ระยะทางแยกไปเมืองตะนาวศรี ทางด่านสิงขร

แต่ค่ายมั่นคำบลกฏทอง ^๑ ถึงหนองปรือ	๑๖๐	เส้น
แต่หนองปรือถึงโอแห้ง	๓๒๐	เส้น
แต่โอแห้งถึงมอนเจ้า	๖๐	,,
แต่มอนเจ้าถึงล้วยก	๖๐	,,
แต่ล้วยกถึงโพสลัย	๑๕๐	,,
แต่โพสลัยถึงเมืองแม่น้ำ	๑๑๐	,,
แต่เมืองแม่น้ำถึงทุ่งใหญ่	๑๑๐	,,
แต่ทุ่งใหญ่ถึงหนองบัว	๑๑๐	,,
แต่หนองบัวถึงเมืองสิงขร	๑๖๔	,, รวมระยะทาง
		แต่หนองปรือ
		ถึงเมืองสิงขร
		๓๒๔๔ เส้น

๑ ค่ายมั่นที่กล่าวนี้ เข้าใจว่าจะตั้งใกล้เชิงเขาบันทัด ทางตะวันตก เมืองประจวบคีรีขันธ์ บางที่จะอยู่แถวที่เรียกว่า “บ้านบึง” ทุกวันนี้ นั่นเอง ด้วยมีวัดเก่าในแถวนั้นหลายวัด.

แต่เมืองสิงขรถึงวังฅอง	๑๐๐ เส้น
แต่วังฅองถึงแก่งต๋ม	๒๐ „
แต่แก่งต๋มถึงท่าข้าม	๑๒ „
แต่ท่าข้ามถึงบางลาว	๖๘ „
แต่บางลาวถึงเขาหินควง	๑๖๐ „
แต่เขาหินควงถึงบางกะชู่	๓๐ „
แต่บางกะชู่ถึงทุ่งกะโดน	๑๐๐ „
แต่ทุ่งกะโดนถึงทุ่งบางข่อ	๕๐ „
แต่ทุ่งบางข่อถึงทุ่งจิว	๑๓๐ „
แต่ทุ่งจิวถึงหนองกระแต)	
แต่หนองกระแตถึงท่าข้ามคลองเกรียง	๕๑ „
แต่คลองเกรียงถึงหนองกระทาน	๑๖ „
แต่หนองกระทานถึงท่าข้ามแม่น้ำทุ่งใหญ่	๑๑๘ „
แต่ทุ่งใหญ่ถึงหนองเสียน	๓๕ „
แต่หนองเสียนถึงหนองทุ่งเทวคา	๓๐ „

แต่หนองทุ่งเทวคางหนองคิระสุนัช	๑๐๐	เส้น
แต่หนองคิระสุนัชถึงท่าข้ามแม่น้ำสกุमार	๑๓๐	,,
แต่แม่น้ำสกุमारถึงทุ่งหลวง	๘๐	,,
แต่ทุ่งหลวงถึงท่าข้ามคลองราย	๑๕๐	,,
แต่คลองรายถึงหนองบ้านลำต้น	๓๐	,,
แต่บ้านลำต้นถึงท่าข้ามคลองสระแตก	๖๕	,,
แต่คลองสระแตกถึงทุ่งบางไทร	๑๑๕	,,
แต่ทุ่งบางไทรถึงเขาช่องพระ	๑๒๐	,,
แต่เขาช่องพระถึงแควมไผ่ท่าข้ามเมืองตะนาว	๑๘	,,
แต่เมืองสิงขรถึงเมือง		
ตะนาวศรี ๑๗๑๘	เส้น	
รวมระยะทางแต่ค่ายมั่นคำบลกฎทอง ถึงเมืองตะนาวศรี		
	๒๘๖๓	เส้น

ทางสำรวจสำหรับกองทัพบกฝ่ายเหนือ

ที่ ๑.

ประมาณระยะทางแต่กรุงเทพฯ ฯ
ถึงเมืองเชียงใหม่

(ทางเรือ)	แต่พระตำหนักแพถึงกรุงเก่า	๒๗๒๐	เส้น
	แต่กรุงเก่าถึงปากน้ำโพ	๕๓๗	๒
	แต่ปากน้ำโพถึงเมืองกำแพงเพชร	๒๘๘	๕
	แต่เมืองกำแพงเพชรถึงบ้านระแหง	๑๓๒	๘
	แต่บ้านระแหงถึงเมืองตาก	๖๘	๓
(ทางบก)	แต่เมืองตากถึงเมืองเงิน	๒๘	๒๑
	แต่เมืองเงินถึงลำพูน	๓๒	๘
	แต่ลำพูนถึงตำหนักม่นแม่น้ำเมืองเชียงใหม่	๕	๒๗
	แต่ตำหนักม่นริมแม่น้ำถึงประตูครัวกำแพงดิน	๕	๕
	แต่ประตูครัวกำแพงดินถึงเมืองเชียงใหม่	๒	๒
รวมประมาณระยะทางแต่กรุงเทพฯ ฯ ถึงเมืองเชียงใหม่		๑๘๗	๑๐

เส้น

ที่ ๒

ระยะทางเรือแต่พระตำหนักบ้านแค
ไปถึงเมืองเถิน

แต่พระตำหนักบ้านแค ^๑ ถึงบ้านนาหล ^๒	๑๘	เส้น
แต่บ้านนาหล ^๒ ถึงวังอึกว ^๓	๑๘๕	,,
แต่วังอึกว ^๓ ถึงสมอโคน	๑๘๔	,,
แต่สมอโคน ^๔ ถึงเมืองตาก	๒๐๕	,,
แต่เมืองตาก ^๕ ถึงปากน้ำเข้าไถ่เถิน	๒๘๗	,,
แต่ปากน้ำเถิน ^๖ ถึงวังศิลา	๒๒๕	,,
แต่วังศิลา ^๗ ถึงวังสำโรง	๑๔๑	,,
แต่วังสำโรง ^๘ ถึงท่าหนองช้า	๑๑๑	,,
แต่ท่าหนองช้า ^๙ ถึงคลองช้างควน	๑๓๐	,,

๑ บ้านแค อยู่ข้างเหนือบ้านระแหง ที่ตั้งเมืองตากบัดนี้
พระตำหนักเห็นจะเป็นของรัชกาลที่ ๑.

แต่คลองข้างควน ^ค ถึงวังตะเครา	๑๔๕	เส้น
แต่วังตะเครา ^ค ถึงคลองห้วยเคอ ^ค	๑๐๓	,,
แต่คลองห้วยเคอ ^ค ถึงวังท่าวัว	๘๒	,,
แต่วังท่าวัว ^ค ถึงเกาะพินา	๑๖๑	,,
แต่เกาะพินา ^ค ถึงท่านแม่ระวาน	๑๖๖	,,
แต่ท่านแม่ระวาน ^ค ถึงวังพระหลวง	๑๐๐	,,
แต่วังพระหลวง ^ค ถึงคลองคุมวิน	๑๔๓	,,
แต่ปากคลองคุมวิน ^ค ถึงวังพระบาท	๑๖๑	,,
แต่วังพระบาท ^ค ถึงวังภู	๑๙๕	,,
แต่วังภู ^ค ถึงคลองแมว	๑๗๐	,,
แต่คลองแมว ^ค ถึงวังเจ้า	๑๗๕	,,
แต่วังเจ้า ^ค ถึงท่านท่าลย	๗๘	,,
แต่ท่านท่าลย ^ค ถึงเมืองเงิน	๒๒๘	,,
รวมระยะทางแต่พระตำหนักบ้านแค	๑๔๒๕	เส้น

ดัชนีค้นคำ

ก

กรมพระราชวังบวรฯ-รัชกาลที่ ๓	๗
กรมพระราชวังหลัง	ค
กลาโหมราชเสนา, พระยา	ค, ๗
กระนอม	๒๘
กรุงเก่า	๓๓
กรุงเทพฯ	๗, ๗, ๒๐, ๓๓
กลอนโต	๔
กองทัพไทย	ค
กองทัพน้อย	ค
กองทัพฝ่ายเหนือ	๓๒
กองทัพพม่า	๗, ค
กองทัพหลวง	๑, ๒๐, ๒๒
กองมอญอาทมาต	๗
กองอาทมาต	๗
กระแต	๒๗, ๒๘
กะพงพระ	๒๗
กะพงสะ	๒๗
การะวัด	๕
กินาง	๖
เกาะพันวา	๓๕
แก่งตุ้ม	๓๑
แก่งไผ่	๑๓, ๑๕
แก่งคัก	๖
แก่งสาระวัด	๕
แก่งหลวง	๓, ๖

ข

ขุนโขลง	๒๙
ขุนด่านแก่งไผ่	๑๖

ขุนธรรณี	๒๒
ขุนสารวัต	๑๖
ขุนอินทร์ชาวค่าน	๒๒
เขาช่องพระ	๓๒
เขาช้าง	๑๖
เขาช้างผอม	๑๖
เขาเชิงแอก	๒๑
เขาทูล	๒๑
เขาน้อย	๒๑
เข้านัก	๓๐
เขาโพล	๘, ๙, ๑๕
เขาไพล	๘
เขาภาค	๓, ๑๓
เขาลักจัน	๑๓
เขาสุนัขพากวาง	๕
เขาสูง	๒๑, ๒๒
เขาหนีบ	๑๓
เขาหินดวง	๓๑
เขาตีบ	๑๓
เขาอุมกระ	๑๐
ค	
ครองครุ	๒๔
คลองกำเลน	๒๕
คลองเกรียง	๓๑
คลองคันตึง	๒๙
คลองคันธบุรี	๒๖
คลองคูมวิน	๓๕
คลองช้างควน	๓๔, ๓๕
คลองตะโก	๒๖
คลองตามสาว	๒๖
คลองท่าทอง	๒๖
คลองธรรมมัง	๒๖

คลองเบิก	๒๕
คลองพระรา	๒๖
คลองแม่ขมุ	๗
คลองแมว	๓๕
คลองราย	๓๒
คลองเราะ	๒๙
คลองเรือสุดแดน	๒๗
คลองวิไลย	๒๖
คลองสระแตก	๓๒
คลองหลังสวน	๒๖
คลองห้วยเคือ	๓๕
คอกน้ำ	๒๕
คอยเตย	๒๘
คันธบุรี	๒๖
คันธูลี	๒๖
ค่ายแก่งไผ่	๑๖
ค่ายมั่น	๓๐, ๓๒
ค่ายหลวง	๑๐
คาเวน	๒๓
แควน้อย	๑, ๒, ๓, ๙, ๑๓
แควใหญ่	๑, ๒, ๘, ๙
โคกกระโดน	๒๕

จ

จดหมายเหตุ	ค
จรเข้คลาน	๔
จรเข้เผือก	๔
จักกายแมง, พระเจ้า	ก, ข
จักกายแมงราชันต์ดา	ก
จุฬี	๑๗
เจษฎาบดินทร์, กรมหมื่น	ข
เจษฎาบดินทร์, พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่น	ข
เจ้าเมืองสตูล	ข
เจ้าสามกรม	ค

ฉ

ฉะมี

๑๒

ฉางข้าว

๑๙

ฉางข้าวทำน้ำ

๑๘

ช

ชมภูน้อย

๑๐

ชมภูใหญ่

๑๐

ช่องจอมทม

๑๖

ช่องจอมมอน

๑๖

ชุมพร

๒๖

ไชยคราม

๒๘

ช

ช่อนชู

๖

แสลงน้อย

๑๐

แสลงใหญ่

๕, ๑๐

ค

คอนเกลี้ยง

๒๗

คอนเทพคักติ

๒๐

ค่านกรามช้าง

๑, ๒, ๘, ๙, ๑๔, ๑๕

ค่านกามช้าง

๙

ค่านเกาะ

๑๓

ค่านแก่งไผ่

๒, ๔, ๕, ๑๔, ๑๕, ๑๖

ค่านเจ้าขว้าว

๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒

ค่านเจ้าขว้าว (น่าจะค่านเจ้าขว้าว)

๒๑

ค่านท่าลูป

๓๕

ค่านพรหมเทพ

๑๓

ค่านพระเจดีย์สามองค์

๗, ๒

ค่านแม่รวาน

๓๕

ค่านแม่ละเมา

ค

ค่านสิงขร

ก, ๓๐

ค่านหุช้าง

๑๖

ค่านใหม่

๑๓

ดินโล

แตกงา

แตนมอญ

ต

ตนกूपัสนู

ตะพานนาก

ตำบลงิ้วทอง

ตำบลบ้านแค

ตำบลปากแพรก

ตำหนัก

ตำหนักบ้านแค

ตำหนักม้น

ถ

ถ้ำตาหยก

เงิน

ท

ทเลชมสวน

ห้องข้าง

ห้องชาตรี

ทองผาภูมิ, พระยา

ทองผาภูมิเก่า

ทับตอง

ทับตอง คูใหม่ที่ ทับตอง

ทับตาปาน

ทับสท่อน

ทัพตอง

ทัพตอง (ท่านตอง)

ทัพพลี

ทัพศาลา

ทัพสระแก

ท่าข้าม

ท่าข้ามคลองเกรียง

๗

๕

๒, ๑๒

๗

๒๔

๒๐, ๓๐, ๓๒

ค

๗

๑๐

ค

ค, ๓๓

๕

๓๔

๒๕

๕, ๖

๑๔, ๒๑, ๒๒

๑๒

๑๑

๑๐, ๑๑

๑๖

๒๗

๒, ๔, ๑๐, ๑๑

๑๐

๒๕

๔

๒๔

๒๗, ๓๑

๓๑

ทำข้ามคลองราย	๓๒
ทำข้ามคลองสระแตก	๓๒
ทำข้ามเมืองตะนาว	๓๒
ทำข้ามแม่น้ำทุ่งใหญ่	๓๑
ทำข้ามแม่น้ำลี้กุมาร	๓๒
ทำข้ามแม่น้ำหลวง	๒๗, ๒๘
ทางช้างพลาย	๒๒
ทางแยก	๑๐, ๑๑
ทางลัด	๑๔
ทางสควก	๑๕
ทางสถลมารค	๑๔
ทางหลวง	๑๔
ท่าตรวจ	๒๘
ท่าตะกั่ว	๑๖
ท่าทราย	๒๙
ท่านัดต้อง	๑๐
ท่าประละ	๒๙
ท่าม่วง	๑๗
ท่ามะม่วง	๑๗
ท่ามดกา	๑๗, ๑๘
ท่ายางเกาะ	๑๓
ท่าเรือ	๑๗, ๑๘, ๒๘, ๒๙
ท่าหนองซำ	๓๔
ท่าอ้ายหิด	๕
ท่าเนียบกลาย	๒๙
ท่าเนียบเชิงไคล	๒๗
ทุ่งกระโดน	๓๑
ทุ่งเขน	๒๘
ทุ่งจั่ว	๓๑
ทุ่งทุด	๒๖
ทุ่งทุด คูเพิ่มที่ ทุ่งพุต	
ทุ่งบางไทร	๓๒

ท่งบางบ่อ
 ท่งปรือ
 ท่งฟุด
 ท่งฟุด คูเพิ่มที่ ท่งฟุด
 ท่งวัวดาว
 ท่งหญ้าอ่อน
 ท่งหลวง
 ท่งห่อ
 ท่งใหญ่
 ไทรประแงรัน, เจ้าพระยา
 ไทรโยค - เมือง
 ไทรโยค, พระยา

น

นครา, พระยา
 นคร (น้อย), เจ้าพระยา
 นราเทเวศร์, กรมหมื่น
 นักการ
 นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ
 นเรศร์โยธิ, กรมหมื่น
 นาดาล
 นาหมื่นไชย
 น้ำโจน
 น้ำชัย

บ

บองดี
 บ่อหว่า
 บังตรา
 บางกะซุ
 บางจาน
 บางตะพาน
 บางตะพานน้อย
 บางเบ็ก

๓๑

๒๘

๒๖

๑๔

๑๔

๓๒

๒๖

๓๐

๗

๑๑

๑๒

ค

ข, ค

ค

๔

๗

ค

๗

๔, ๑๓

๖, ๘, ๑๐, ๑๕

๒๑

๖

๒๔

๒๓

๓๑

๙, ๑๔

๒๔

๒๔, ๒๕

๒๕

บางลาง	๓๑
บางลาน	๓
บ้านแค	๓๔
บ้านทวน	๑๙
บ้านน้อย	๑๘
บ้านนาลูบ	๓๔
บ้านบึง	๓๐
บ้านพันพราหมณ์	๒, ๑๓
บ้านระแหง	๓๓, ๓๔
บ้านลำต้น	๓๒
บ้านสองพี่น้อง	๑๙
บ้านหนองขาว	๑๘, ๑๙
ป	
ประตู่ควักกำแพงดิน	๓๓
ปลวกมาถูก	๒๔
ปลัดทัพ	๗, ค
ป้อมเมืองกาญจนบุรี	๑
ประจักษ์, พระเจ้า	ก, ๗
ปากช่องบ้านยาง	๘
ปากน้ำ	๓๔
ปากน้ำเงิน	๓๔
ปากน้ำโพ	๓๓
ปากแพรก	๑, ๒, ๓, ๗, ๘, ๙, ๑๓, ๑๗, ๑๘, ๑๙
ปากแม่พริ้ว	๒๒
ปีเถาะ พ.ศ. ๒๓๖๒	ก
ปีมะโรง	ค
ปีมะโรง พ.ศ. ๒๓๖๓	ก
ปีมะโรงโทศก	๗, ๑๔, ๑๖
ปีมะเสง พ.ศ. ๒๓๖๔	ฆ
โปงคถ	๒๑, ๒๒

ฅ

ฅออัน
ฅมไผ่

๗, ๑๑

๓๒

พ

พงศาวดารพม่า
พม่า

ค

ก, ข, ง, ค, ฅ, ๑, ๑๙,

๒๐

พระเจดีย์สามองค์

๑๑, ๑๒

พระตำหนักบ้านแค

๓๔, ๓๕

พระตำหนักแพ

๓๓

พระแท่น

๑๘

พระปฐม

๑๘

พระพงค์นรินทร์

ค

พระมুমุ

๑๒

พันพราหมณ์

๑๓

พันพราหมณ์ ดูเพิ่มที่ บ้านพันพราหมณ์

พันระเห็จ

๑๖

พาคี

๒๑

พุกี

๑๗

พุกิ้ว

๑๕

พุกะพี

๑๕

พุกำทวด

๙

พูไคว

๕

พูเตย

๑๐

พุทโธเลิกล้านภาลีโย, พระบาทสมเด็จพระ ๗, ๗

พุททองแมว

๑๐

พุพะ

๘, ๑๕

พุ่ม่วง

๙

พุลีเยบ

๑๕

พูแสงแคลง

๑๕

โพสลับ

๓๐

ไพร่

๑๖

ม

มอนเจ้า

มะม่วงมอน

เมงวี่ง

เมืองกลาง

เมืองกาญจนบุรี

เมืองกาญจนบุรี (เก่า)

เมืองกำเนิดนพคุณ

เมืองกำแพงเพชร

เมืองกุย

เมืองเกริน

เมืองครุฑ

เมืองคลองวาฬ

เมืองชะอำ

เมืองชุมพร

เมืองเชียงใหม่

เมืองไชยา

เมืองตะนาวศรี

เมืองตาก

เมืองเตร์น

เมืองถลาง

เมืองเถิน

เมืองทวาย

เมืองท่าขนุน

เมืองท่าตะกั่ว

เมืองไทย

เมืองไทรโยค

เมืองไทรโยคเก่า

เมืองนคร

เมืองนครไชยศรี

เมืองนครศรีธรรมราช

เมืองบางตะพาน

๓๐

๒๙

๕

ค

๗, ๑, ๑๔

๑, ๗, ๘

๒๔

๓๓

๒๓

๑๒

๑๔, ๑๕

๒๓, ๒๔

๒๒, ๒๓

๒๕, ๒๖

ค, ๒๐, ๓๓

๒๗

๒๐, ๓๐, ๓๒

ค, ๒๐, ๓๓, ๓๔

๒

๗

๒๐, ๓๓, ๓๔, ๓๕

๗, ค, ๑๙

๑, ๓, ๗, ๑๑

๑, ๒, ๕, ๖, ๙, ๑๐, ๑๖

ก, ๗

๒, ๑๐, ๑๑

๖, ๗

๗

๓, ๑๘

ค, ๒๐, ๒๒, ๒๙

๒๔

เมืองประจวบคีรีขันธ์

เมืองปราณ

เมืองประเทว

เมืองแปร

เมืองพม่า

เมืองเพชรบุรี

เมืองมณีปุระ

เมืองเมาะตะมะ

เมืองแม่น้ำ

เมืองเย

เมืองราชบุรี

เมืองไร่

เมืองลุ่มลุ่ม

เมืองสิงขร

เมืองสุพรรณบุรี

เมืองหลังสวน

เมืองอัมวะ

เมืองอัครัน

แม่กระบาน

แม่กระษัตริย์

แม่กระบาน

แม่เกิด

แม่ทัพ

แม่ทัพพม่า

แม่ทัพใหญ่

แม่น้ำท้องชาติรี

แม่น้ำน้อย

แม่น้ำเมืองเชียงใหม่

แม่น้ำลุ่มมาร

แม่ประชี

แม่สะกิลิต

ไม้แวก

๒๓, ๓๐

๒๓

๒๕

๗

๗

๗, ๒๐, ๒๒, ๒๔

๗

๗

๓๐

๗

๗, ๗, ๒, ๓, ๑๗, ๑๘,

๑๙, ๒๐, ๒๑

๗

๒, ๑๓

๓๐, ๓๑, ๓๒

๓, ๑๙

๒๖, ๒๗

๗

๑๒

๑๖

๑๒

๕

๑๒

๗, ๗

๗

๗

๒๒

๖, ๑๑

๓๓

๓๒

๔

๑๒

๒๔

ย

ยกรบัตรทัพ

ค

ยกรบัตรเมืองกาญจนบุรี, หลวง

๑๔

ยางเกาะ

๓, ๔

ยางคาง

๑๐

ร

รอยช้าง

๖

ระเคย

๒๑

รังวัด

๑๖, ๒๒

รัชกาลที่ ๑

ก, ๓๔

รัชทายาท

ก

โรงช้าง

๒๐

ล

ลัษยัก

๓๐

ลาดหญ้า

๘

ลำซาย

๔

ลำพูน

๓๓

ลินถิ่น

๗

ลุ่มกราง

๔

ลุ่มชุม

๙

ลุ่มชุม

๑๓

ลุ่มชุม คูเพิ่มที่ ห้วยลุ่มชุม

ลูกแก

๑๗, ๑๘

ว

วงศ์สุรศักดิ์, เจ้าพระยา

ค, ข

วังฆ้อง

๓๑

วังเจ้า

๓๕

วังตะเครา

๓๕

วังตะเคียง

๔

วังท่าวัว

๓๕

วังพระบาท

๓๕

วังพระหลวง

๓๕

วังภู	๓๕
วังยาง	๓, ๑๓
วังศาลา	๑๗, ๑๘
วังศิลา	๓๔
วังสำโรง	๓๔
วังหมึก	๔
วังหิน	๗
วังอู่ควก	๓๔
วิชิตณรงค์, พระยา	ค

ค

คักติพลเสพ, กรมหมื่น	ข
คักติพลเสพ, พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่น	ข
ศาลเทพารักษ์	๔

ล

ลงขลา	๑๑
สมอโคน	๓๔
สมิงพัดเปิด	๑๒
สระลุ่ม	๑๐
สองพี่น้อง	๑๙
สองพี่น้อง คูเพิ่มที่ บ้านสองพี่น้อง	
สามสบ	๑๑
สายส้อย	๕
สารวัด	๕
เสนาภิมุข, หลวง	๒๒
เสนีบวรวิทย์, กรมหมื่น	ค
สำนักกรกฟ้า	๒๑
สุพรรณ	๑๙

ห

หนองกระดาน	๓๑
หนองกระทุ่ม	๘, ๒๐
หนองกระป๋อง	๒๙
หนองกะแด	๓๑

หนองข้าวยาง	๗, ๘
หนองขาว	๑๔
หนองขาว คูเพิ่มที่ บ้านหนองขาว	
หนองคาง	๒๓
หนองจอก	๒๒
หนองควน	๒๔
หนองตะโก	๒๓
หนองตาปะขาว	๒๔
หนองทุ่งเทวดา	๓๑, ๓๒
หนองแน	๑๕
หนองบัว	๗, ๒๒, ๓๐
หนองบัวคลองวาฬ	๒๓, ๒๔
หนองบ้านลำต้น	๓๒
หนองปรือ	๒๓, ๓๐
หนองไผ่ปากช่อง	๘
หนองมงคล	๒๔
หนองมะกอก	๒๔
หนองยายไหม	๘
หนองรังกา	๒๓
หนองคีตะสุนัข	๓๒
หนองสระแก	๑๖
หนองเลียน	๓๑
หนองหญ้าปล้อง	๒๓
หนองหีบ	๒๐, ๒๑
หนองออกเมือง	๒๓
หนังสือพระราชพงศาวดาร	๓
ห้วยกะโตนสะหวี	๒๖
ห้วยกาบ	๒๑
ห้วยไช้เนา	๒๕, ๒๖, ๒๘
ห้วยจ๊กกระ	๒๔
ห้วยซานบางสน	๒๕
ห้วยแซะ	๒๗

ห้วยดินแดง	๒๑
ห้วยน้ำวัง	๒๗
ห้วยบัวแดง	๒๖, ๒๗
ห้วยปลาปลั่ง	๒๗
ห้วยปลาวาย	๒๘
ห้วยปูลุง	๒๕
ห้วยปูลุ	๒๕
ห้วยโพธิ์โตก	๒๓
ห้วยยางงาม	๒๘
ห้วยลุ่มชุม	๑๖
ห้วยวังช้าง	๒๕
ห้วยวังแรง	๒๗
ห้วยศาลากลิ่ง	๒๘
ห้วยศิลา	๒๘
ห้วยสตรอก	๒๖
ห้วยแสม	๒๖
ห้วยหลัก	๒๔
ห้วยอุมกระ	๑๐
ห้วยนาคินทร์	๗
ห้วยนาคินทร์	๗
ห้วยเมืองปักยี่ไต้	ค
ห้วยเมืองพม่า	๗
ห้วยเมืองมอญ	๗, ๗
หาดลำภู	๒๔
หินลับ	๒๑
แหลมมลายู	๒๐
อ	
อภัยนุราช, พระยา	๗
อหิวาตกโรค	ก
อังวะ, พระเจ้า	ฅ
อำเภอลิขิต	๒๘
โอแฮ้ง	๓๐

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงอติศรอุดมเดช ต้นราชสกุล สุขสวัสดิ์
พระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ประสูติแต่เจ้าจอมมารดาจันทร์ โปรดให้พิมพ์หนังสือ
“ตำราทางยกทัพ สำนวจคราวเตรียมรบพม่า ในรัชกาลที่ ๒”
ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔

ที่มาภาพ : สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
หอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร ๑๐๐๐๕